

Gastroenteritída a sladené osviežujúce kolové nápoje

Stále počuť, že pri výskyte gastroenteritídy u dieťaťa či u dospelého sa nájde „znalec“, ktorý poradí v liečbe použiť kolové nápoje, lebo tieto „jednoducho pomáhajú“. Ide o historickú fámu, ktorá síce znie dobre, ale žiaľ nemá opodstatnenie...

Obvyklé sa toto odporúčanie zdôvodňuje tým, že organizmus zvratkami a hnačkami stráca za krátky čas väčšie množstvo tekutiny, čo môže hroziť dehydratáciou (potiaľ by to bolo v poriadku, je to nepochybne pravda!). A tu sa začína zvrat – odporúčaný nápoj s vysokým obsahom cukru vraj za týchto okolností upokojuje žalúdok a dodáva telu aj chýbajúcu energiu. Aby to predsa neznelo tak jednoducho, zvyčajne odporúčajú, aby sa nápoj ponechal na stole, kým z neho vyprchá oxid uhličitý a až potom sa vypil. Táto argumentácia je prijateľná pre rodičov, ktorí majú strach z dehydratácie dieťaťa a vedia, že sladký nápoj mu dodajú jednoduchšie, než trebárs čistú vodu.

Odborníci mali snahu vyriešiť túto otázku už pred skoro 10 rokmi (Archives of Disease in Childhood. 2008;93(4):129–31). Konkrétne hľadali odpovede na otázku, či má akékoľvek výhody podávanie koly deťom s akútnymi gastrointestinálnymi ťažkosťami. Preskúmaním literatúry prišli k záveru, že toto odporúčenie nie je žiadnymi relevantnými dôkazmi podložené. Vzápätí porovnali chemické zloženie koly a ďalších nealkoholických nápojov s orálnymi rehydratačnými roztokmi, ktoré WHO odporúča podávať v týchto prípadoch. Nealkoholické nápoje pritom ťahali za kratší koniec, najmä pre ich veľmi nízky obsah sodíka, draslíka a bikarbonátov, ktoré organizmus v takýchto prípadoch nevyhnutne potrebuje. Na druhej strane, obsahujú až sedemnásobne väčšie množstvo glukózy, než WHO odporúča, a taký nadbytok cukru, ktorý v črevách môže vyvolať procesy zhoršujúce priebeh gastroenteritídy. Inými slovami, tieto nápoje, či už s oxidom uhličitým, alebo bez neho, nepomáhajú, ale skôr môžu škodlivo ovplyvniť priebeh ochorenia. Preto sa ich podávanie neodporúča.

V súlade s tým aj profesijná organizácia Národného inštitútu pre zdravie a starostlivosť (NICE) Britského ministerstva zdravotníctva vo svojom usmernení odporúča rodičom, aby sa vyhýbali podávaniu nealkoholických nápojov (aj ovocných štiav) a svojim deťom radšej podávali orálne rehydratačné roztoky s primeraným obsahom elektrolytov a glukózy alebo pri jeho nedostupnosti aj čistú vodu. Avšak, ako aj autori správy pripomínajú, mylný dojem o účinnosti kolových nápojov môže v populácii stále pretrvávajúť. Ak nechcú ísť rodičia do lekárne pre rehydratačný roztok, môžu radšej vyskúšať najprv zázvorový čaj, ktorý uvoľňuje črevný trakt a znižuje nevoľnosť.

Aby nebola táto správa iba negatívna, treba uviesť aj to, že existuje špecifický gastrointestinálny problém, kde má kola preukázateľne pozitívny účinok, aj keď tento problém je omnoho zriedkavejší v porovnaní s gastroenteritídou a bežnými poruchami trávenia. Kyseliny obsiahnuté v kolových nápojoch (s hodnotou pH okolo 2) dokážu rozpustiť nielen zubnú sklovinu, ale aj bezoáry vytvorené v zažívacom trakte z prehltaného nestrávitelného materiálu (napr. vlasy). Metaanalýza, ktorá hodnotila výsledky publikované za predchádzajúcich 10 rokov o tejto téme konštatovala, že v 50 % prípadoch bolo možné odstrániť obštrukciu iba podávaním kolových nápojov, kým pri ich kombinácii s endoskopickou liečbou sa dosiahla až 90 percentná úspešnosť.

A iba na dokreslenie celkového obrazu – kolové nápoje poskytujú výbornú službu pri čistení nežiaducich flakov, rozpustení tukov, čistení mincí, čistení čelného skla auta a tiež pri odstraňovaní hrdze – avšak tieto pôsobenia by sa podľa možnosti nemali vykonávať v žalúdku...

Prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH

Pediatrica pre prax

Ročník 18, 2017, číslo 2, vychádza 6-krát ročne

Dátum vydania: apríl 2017

Predsedá redakčnej rady:

prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH

Podpredsedá redakčnej rady:

prof. MUDr. Vladimír Mihál, CSc.

Redakčná rada:

doc. MUDr. Dušan Buchvald, PhD.

doc. MUDr. Peter Čižnár, CSc.

doc. MUDr. Tibor Danilla, PhD.

prof. MUDr. Svetozár Dluholucký, CSc.

prof. MUDr. Zdeněk Doležel, CSc.

prof. MUDr. Anton Gerinec, CSc.

MUDr. Eva Gibalová

doc. MUDr. Darina Chovancová, CSc.

prof. MUDr. Milan Kokavec, PhD.

doc. MUDr. Alexandra Kolenová, PhD.

prof. MUDr. Karol Kráľinský, PhD.

prof. MUDr. Jozef Mašura, CSc.

prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc.

MUDr. Jana Rašková

MUDr. Alena Staníková, PhD.

prof. MUDr. Peter Stanko, PhD.

doc. MUDr. Pavol Sýkora, CSc.

MUDr. Katarína Šimovičová

MUDr. Pavol Šimurka, PhD.

MUDr. Ján Šuba, MPH

doc. MUDr. Ján Trnka, CSc.

Vydavateľ:

SOLEN, s. r. o., IČO 35865211

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Sídlo vydavateľa a adresa redakcie:

SOLEN, s. r. o., Ambrova 5, 831 01 Bratislava,

www.solen.sk, redakcia@solen.sk

Redaktorka:

Mgr. Andrea Dúbravčíková,

tel.: 02/5413 1381, mobil: 0910 956 370, dubravcikova@solen.sk

Grafická úprava a sadzba:

Ján Kopcok, kopcok@solen.sk

Obchodné oddelenie:

Marek Popadák,

02/5465 0647, 0902 170 347, popadak@solen.sk

Predplatné na rok 2017:

Cena predplatného za 6 čísiel na rok 2017 je 18 €.

Časopis si môžete objednať na www.solen.sk,

e-mailom: predplatne@solen.sk.

Vydavateľ v ČR:

SOLEN, s. r. o., Lazecská 297/51, 779 00 Olomouc

Redaktorka v ČR:

Mgr. Eva Zemanová, zemanova@solen.cz

Všetky publikované články prechádzajú recenziou.

Registrácia MK SR pod číslom EV 3579/09

ISSN 1336-8168 (tlačené vydanie)

ISSN 1339-4231 (online)

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS).

Citácie sú spracované v CiBaMed.

Citátna skratka: Pediatr. prax

Vybrané články z časopisu Pediatrica pro praxi, ktorý vydáva spoločnosť Solen, s. r. o., Česká republika, sú vydávané v Slovenskej republike na základe licencie poskytnutej spoločnosťou Solen, s. r. o., Česká republika.

Spoločnosť Solen, s. r. o., Slovenská republika, má výhradné právo na publikáciu článkov z časopisu Pediatrica pro praxi a z ďalších časopisov spoločnosti Solen, s. r. o., Česká republika. Akákoľvek časť obsahu Pediatrica pro prax nesmie byť kopírovaná alebo rozmnožovaná s cieľom ďalšieho rozširovania akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme (mechanickej, fotografickej, xerografickej či elektronickej) bez písomného súhlasu spoločnosti Solen, s. r. o., ako vlastníka autorských práv na území Slovenskej republiky. O zhotovovanie a zaslanie kópií stránok či jednotlivých článkov publikovaných v časopisoch spoločnosti Solen možno žiadať výlučne redakciu alebo spoločnosť Solen.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.